

Evvelki oğlan

Э.Энхтуяа¹⁰⁰ орчуулав

Köy halkı cahilmiş ve o çağda hayat çok zormuş. Kumlu ve çalılı yerlerin ardında kalan siyah bir evden sık sık buram buram duman tütüyormuş. Her taraf bomboş olduğu için çok sıkıcıymış. Yazın çok sıcak olduğu için “ger”¹⁰¹-de kalan çoban çok bunalıyormuş. “Ger”-in dışarısında da inek tezekleri çokmuş. Orada danalar da koşup oynuyormuş. Bebeğin yürümeye başladığı andan yaşlanıp saçlarına aklar düşene kadar geçen zamanda bir gölü dolaşarak yaşarmış ve boydan boya kadar göçermiş. Bu şekilde yaşayıp bu dünyadan ayrılmış...

Gavj¹⁰² Jambal “ger”-in baş köşesinde oturup “Burhan”¹⁰³ ve “sudur”¹⁰⁴-un hakkında boş boş konuşmuş ve bununla birlikte “Zaisan”¹⁰⁵ Namjil dışarıdan gelip halkın hakkında doğru veyanlı olan bütün şeyleri anlatacağını söyleyerek günlerini geçirirmiş. Uzaktaki dağın ötesinde insanlar, ailelerin olmadığını düşünmekle birlikte ufuktan ileride toprağın, yaşam alanının olmadığını da düşünüp cehalet içerisinde bir durumda gerçek dünyanın bilgisinden uzaklaşmış. Sabahları burhana dua ederek akşamları da göğə dua ederek karanlık bir ortamda yaşıyorlarmış.

Evvelki oğlan “kula”¹⁰⁶ atının üzerinde yan tarafına doğru eğilip oturmuş vaziyette uzaktan geliyordu. Beyaz bir bez örtüyle başını sarmıştı. Birbirine girmiş olan saçlarının bir kısmını çenesine bırakmıştı. Yırtılmış ve buruşuk olan siyah elbisesinin kolundan elini çıkarıp kirlidirseğini gözünün önüne koymuştu. Küt dedi, attan indi ve atının “joloo”¹⁰⁷-sunu arka tarafına iyice bağlayıp tozlanmış olan elbisesinin ön kıvrımıyla güneşten kızarmış yüzünün terlerini siliyordu. Sümükdükten sonra eve girdi. “Baldan’ın ailesi keçe yapıyordu. Tsend’in ailesi koyunlarını tuzluyordu. Damba atlarını aramak için gitti. Gombo Hangai’ya gidip geldi” diye her zamanki sıradan sözleri içeridekilere söyledi. Böylece Sayın Gavj?...diye başını eğerek... korkarcasına bir ses tonu ile Sayın Zaisan?...diyerek ateşin yanına oturdu.

Ailelerin hanımları ve çocuklarının verdiği bir kap yağurdu ve bir parça tortu yuyuyerek bir öğünü geçirdi. Dendev Taij¹⁰⁸-in koyununu kesiverip bir parça işkembe çıkarıp yedi. Böylece günleri geçirdi. Aslında o çok zekiymi ama o güne kadar doğu tarafta bulunan Hoşuu¹⁰⁹-nun kenarına hiç varamamıştı. Batı tarafındaki nehrin de yanında hiç gidememişti. Sadece kendisinin bildiği üç, dört yerlin yanında dolaşip yaşadığı için hiçbir şey görmemiş ve duymamıştı...

¹⁰⁰ Ховд их сургууль, Хяналт шинжилгээ, Үнэлгээний мэргэжилтэн

¹⁰¹ Ger: yurt, çadır, keçe çadır

¹⁰² Gavj: [Tibetçe dkah bcu; Sanskritçe krcchra, daça] On zor nesne (üzerine uzmanlaşmış kimse), yani bir terimi on farklı yolla yorumlayabilen kimse, çanid sınavlarının hepsini geçen lama’nın unvanı

¹⁰³ Burhan: Buda, Tanrı, ilah

¹⁰⁴ Sudur: Sutra, Öğüt (belli başlı Budist metinleri antoloji)

¹⁰⁵ Zaisan: [Çince tsai- hsiang] boyun başkanına verilen ünvan, yönetimindeki bazı gruplar veya boy başları için bu söz kullanılır

¹⁰⁶ Kula, omurga boyunca kara çizgileri olan, kuyruk ve yelesi kara at

¹⁰⁷ Joloo: çilbir, ata yön vermek için tutulan deriden yapılan ip

¹⁰⁸ Taij: [Çince t’ai- tzu] hanedanın atası veya kurucusu, Moğolların soylu boyu

¹⁰⁹ Hoşuu: Mancu hanedanı zamanında Moğol boylarının teşkilatlandığı ‘sancak’ adı verilen askeri birimlerden biri, bugün İç Moğolistan’da kosun, bir oymağın bölümüdür.

O bir delikanlıydı ama aynı zamanda çok fakir ve yetim biriydi. Bu yüzden yaşadığı köydeki bazı ailelerin ev işlerini yaparak yaşamını sürdürmüş ve bu sebeple güzel bir hayattan uzak kalarak büyümüşü. Kış mevsiminin soğuk günlerini atlara bakarak, yaz mevsiminin sıcak günlerini ise çoban olarak geçirirdi. Onun bu durumu sonbahar mevsiminde uyumaya başlayıp ilkbahar mevsiminde kalkan bir mamuttan daha zordu. Yaşlı adamların sözlerinden başka doğru söz yok diye düşünür, yine yaz, kış, ilkbahar ve sonbaharda yaşadığı yerden başka gidecek yer olmadığına inanırdı. Bu şekildetersine çevrilmiş bir tencerenin içindeymişçesine karanlık bir durumda kabaca, medeniyetten uzak büyümüşü. Ne kadar zavallı ve vahşibir hayat! Ne kadar zavallı bir genç! O adam neden dünyanın farklı yeni yerlerini görmek istemiyor? Kendinin böylesine üzücü bir durumunda olduğunun diğer evvelki oğlанда farkında değilmiş. Eski zamanların feodal yaşamı ve Lama¹¹⁰ların içerisinde bulunduğu zararları o nereden bilsin! Sakin bir durumda bu hayatı kabul ediyordu. Hareketli bir hayatise onun için mutluluk verici olup vahşi yaşamın tehlikeli durumları eğlenceli geliyordu. Böylece ulusun tüm insanları öteki evvelki oğlan gibi gözleri ve kulakları tüm dünyaya kapalı durumda, dünya ne anlama geldiğini, tam olarak ne olduğunu bilmeden yaşıyorlardı.

Canan, canan

Zavallı, zavallı

Ama öteki evvelki oğlanın bir dostu ihtilali başlattığı günden başlayarak tersine çevrilmiş tencerenin içinden dışarıdaki ışığın parladığını fark etti ve tüm ulus derin uykusundan uyandı. Ufkun ilerisinde de başka yerler olduğunu öğrenip beş okyanusun ve beş kıtanın hakkında yeni şeyler öğrenmişti. Böylece yeni bir dünyaya birlikte yol alınacak yol açılmıştı.

Kök Moğolistan o zamanlarda

Kızıl Moğolistan oldu...

Evvelki oğlan o zamandan sonra

Yeni ve bugünkü oğlan oldu...

Ne kadar güzel, ne kadar güzel bir bayram!

¹¹⁰ Lama: Budizmin öğreticisi